

RECENZIJIA MONOGRAFIJE

“HIZ – Doprinos razvitku hrvatskog ICT sektora 1975 – 2011”

1. Podaci o recenzentu

Recenziju je načinio **Zdravko Krakar**
Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za informatičku djelatnost Hrvatske, Zagreb

2. Podaci o recenziranom djelu

2.1. Osnovni podaci

Urednik monografije: **Marijan Frković**

Autori tekstova: Marijan Frković i skupina autora:
Mira Domazet, Davorin Kereković, Višnja Lovrek,
Davor Ranković, Krešimir Sikulin, Ivo Šeparović,
Željko Širanović i Kristijan Zimmer

Naslov monografije je **“Hrvatski informatički zbor – Doprinos razvitku hrvatskog ICT sektora 1975 -2011”**

2.2. Struktura monografije

Rukopis obuhvaća 353 kartice teksta, ima 174 grafička prikaza i 31 tablicu. Uz tekst navedeno je 14 bilježaka (“fusnota”).

Tekst je podijeljen u devet poglavlja, ne računajući Predgovor, tako da mu je struktura kako slijedi:

Predgovor

1. Razvitak ICT sektora u Hrvatskoj
2. Doprinos HIZ-a razvitku hrvatskog ICT sektora
3. HIZ - Udruge i Forumi
4. Međunarodni odnosi HIZ-a
5. Obrazovanje i certifikacija korisnika PC i ICT profesionalaca
6. Hrvatski informatički zbor i Domovinski rat
7. Summary
8. U spomen
9. Pregledi, prilozi i činjenice

U sadržajnom smislu, pojedina poglavlja obrađuju sljedeće tematske cjeline:

Poglavlje 1. – Dosadašnji razvitak ICT sektora u Hrvatskoj

Opisuje se tijek dosadašnjeg razvitka informacijsko – telekomunikacijske tehnologije i razvitak ICT sektora u Hrvatskoj, pri čemu se odvojeno analiziraju ICT sektor i sektor telekomunikacija.

Poglavlje 2. – Doprinos HIZ-a razvitku hrvatskog ICT sektora

Ovo poglavlje sastoji se iz 7 dijelova, a čine ih: opis HIZ-a kao krovne udruge hrvatskih informatičara, pregled zbivanja od prvih inicijativa za organiziranim djelovanjem hrvatskih informatičara, do stvaranja Privremene zajednice centara i korisnika AOP, opis tijeka događanja od Privremene Zajednice do današnjih dana, sistematizacija područja dosadašnjeg djelovanja HIZ-a, opis organizacije HIZ-a i načina djelovanja, doprinos Hrvatske gospodarske komore radu HIZ-a, te suradnja HIZ-a i Zavoda za informatičku djelatnost RH.

Poglavlje 3. – Udruge i Forumi

Ovo poglavlje čini 10 cjelina u kojima se opisuje djelovanje svih udruga i foruma integriranih u HIZ. To su: Hrvatska udruga za otvorene sustave i internet (HrOpen), Hrvatska udruga ORACLE korisnika (HrOUG), Hrvatski savez informatičara (HSIN), Hrvatska udruga Linux korisnika (HULK), Forum geoinformacijskih sustava (HrGIS), Forum korisnika SAP-a (HrUSKO), Forum ECDL testnih centara (HrECDL), Hrvatski forum za sustave kvalitete u informatici (HrQA INFO), Forum PROGRESS korisnika baze podataka (HrPUG) i Forum športskih informacijskih sustava (ŠportHIS).

Poglavlje 4. – HIZ i međunarodna suradnja

U ovom poglavlju opisuje se aktivnost HIZ-a kroz međunarodne ICT udruge, suradnja HIZ-a s drugim nacionalnim ICT udrugama, Digitalna agenda 2020, aktivnosti ECDL Fondacije i HIZ-a u primjeni Digitalne agende, te sudjelovanje HIZ-a u projektu EU – ICTrain.

Poglavlje 5. – Obrazovanje i certifikacija korisnika i profesionalaca u IT

Ovo poglavlje ima 2 cjeline. Prva nosi naslov ECDL – Europska računalna diploma. Opisuje: Europsku normu informatičke pismenosti, razvitak ECDL-a u svijetu, ECDL program, razvitak ECDL u Hrvatskoj, aktivnosti uvođenja i primjene ECDL-a u Hrvatskoj, testne centre i promociju ECDL-a u Hrvatskoj. Druga cjelina prikazuje aktivnosti certifikacije informatičkih profesionalaca prema EUCIP-u, ciljeve i namjenu ove certifikacije, EUCIP program, daje pregled ovlaštenih obrazovnih i ispitnih centara te planove daljnjeg razvitka

Poglavlje 6. – HIZ i Domovinski rat

Ovo poglavlje posvećeno je djelovanju HIZ-a u Domovinskom ratu, a njegove logičke cjeline su: Raskid s Jugoslovenskom zajednicom proizvođača i korisnika računara, Pripreme za obranu, Pripreme za rad ICT centara u izvanrednim situacijama i ratu, Dani rata te Informatika u promidžbi i obnovi Hrvatske

Poglavlje 7. – Summary

Budući da HIZ ima razvijenu suradnju s brojnim međunarodnim organizacijama, u ovom poglavlju na engleskom jeziku dan je sažetak djelovanja HIZ-a.

Poglavlje 8. – U spomen

Ovo poglavlje ima za cilj podsjetiti na istaknute djelatnike HIZ-a koji na žalost više nisu živi, a u svoje vrijeme dali su neizbrisiv obol djelovanju HIZ-a.

Poglavlje 9. – Pregledi, prilozi i činjenice

U ovom poglavlju daje se niz pregleda, priloga i materijalnih činjenica, kao što su: osnovne informacije o članicama HIZ-a na krovnoj razini, popis članica HrOUG udruge, ECDL foruma, testnih centara i podružnica, popis ovlaštenih ECDL ispitivača, EUCIP testnih centara te dobitnika priznanja HIZ-a – kristalnog globusa, plakete informatika, posebnih priznanja, zlatne značke, srebrene značke i pismenog priznanja.

3. Komentar recenzenta

3.1. Važnost monografije

Postoji konsenzus da suvremene informacijsko – komunikacijske tehnologije pripadaju skupini tzv. visokih tehnologija, a prema parametrima svog razvitka gotovo da i ne postoje druge tehnologije s tako intenzivnim karakteristikama svog rasta. Ali da li je informatika samo skup tehnologija, područje rada, dio tržišta, skup organski povezanih zanimanja, zvanja, poziv, djelatnost, sve to istovremeno ili možda već konstituirana profesija? Ali ako je ICT struka, kada ona prelazi u profesiju? Odgovori na sva ova pitanja su višeznačni, zbog mnogih razloga vrlo je značajno znati što čini svaku, pa i ICT struku, profesiju? To je bitno, između ostalog, zbog njenog ugleda, uloge i statusa u društvu, načina izobrazbe njenih djelatnika, profesionalnih pravila itd. Svaka struka odgovorna je za razvoj vlastite profesije.

Ako se promatraju druge profesije, tada mnoge od njih imaju već dugu tradiciju, npr. graditelji, liječnici, svećenici, pravnici, profesori, inženjeri raznih struka itd., čiji je azvojni put trajao stoljećima, pa i tisućljećima. Međutim, informatika je "stara" tek jednu ljudsku mladost i zbog toga ona tek oblikuje značajke svoje profesije. S metodološkog stanovišta danas u svjetskoj literaturi postoje mišljenja da slijedećih 10 područja čine svaku profesiju: 1) Znanstvene i stručne metode, discipline, tehnike, 2) Područja rada, praksa, tržište, 3) Norme (standardi) profesije, 4) Konstituirana i klasificirana zanimanja, 5) Sustav izobrazbe, 6) Komunikacijski kanali 7) Jezik profesije, 8) Profesionalne / stručne udruge, komore, 9) Etika profesije i 10) Povijest profesije i njena tradicija.

Dakle, postojanje profesionalnih / stručnih udruga nezaobilazni je čimbenik i ICT profesije, jer se kroz njihovo djelovanje utječe se razvoj drugih dijelova naše profesije – stručnih metoda, područja rada, prakse, profila zanimanja, komunikacijske kanale, jezik, etiku i tradiciju. U tom kontekstu i dosadašnje djelovanje HIZ-a ima nezaobilaznu ulogu. Sama činjenica da su se prvi naponi za oblikovanjem, organiziranjem i povezivanjem u ICT-u u RH, desili već početkom 70 – tih godina, govori mnogo. Kroz razvitak HIZ-a, može se pratiti i razvitak ICT djelatnosti i profesije u RH.

3.2. Izvornost djela i druga djela s istim ili srodnim sadržajem

Ova monografija kroz nastanak i dosadašnje djelovanje HIZ-a, prikazuje i dosadašnji razvitak informatike u RH, promatran kroz aktivnosti njenih članica. Ona nema ambiciju tvrditi da je to prikaz cjelovitog razvitka informatike u RH, ali izvan "njenog dometa" ipak nije još puno toga preostalo.

Hrvatska literatura u cjelini nije bogata djelima iz područja informacijsko komunikacijske tehnologije. Većina postojećih naslova obrađuje uža specijalistička

područja: metode projektiranja informacijskih sustava, upravljanje bazama podataka, telekomunikacijske aspekte, aspekte tržišta, elektroničko poslovanje i sl. U ovom trenutku, osim ove monografije, još ne postoje radovi koji na jednom mjestu obrađuju ovu ili sličnu problematiku – razvitak informatike u RH promatran kroz djelovanje krovne strukovne udruge i njenih članica.

3.3. Prikladnost pristupa izradi monografije

Pristup izradi ovog djela je vrlo korektan. Prikladan je za odabranu temu i logično je strukturiran. Ne postoji potreba poboljšanja osnovne strukture ove monografije. Ona je vrlo uspješna kombinacija sublimiranja prethodne dvije monografije HIZ-a, prve, objavljene 1990.g. i druge, objavljene 1996.g. i u tom smislu daje pregled nastavka najvažnijih aktivnosti HIZ-a, ostvaren u međuvremenu, promatran kroz rad njenih organa, tijela foruma i udruga. Urednik i autori pažljivo analiziraju i opisuju odabrane teme, na način koji dovoljno govori o njihovom poznavanju promatrane problematike.

Iako je monografija tip djela koji je prvenstveno "pogled u retrovizor" i sadašnjost, ipak bi bilo uputno da barem u kratkim crtama daje i pogled u neposrednu budućnost HIZ-a.

3.4. Temeljnost izlaganja i ustrojstvo rukopisa

Monografija je pisana na vrlo prihvatljiv, popularan način. U njoj se ne postavljaju neke određene teze, jer joj to i nije cilj. Zbog toga ne postoji niti potreba posebnog zaključivanja. Djelo predstavlja uravnotežen pristup koji opisuje odabrane teme, najvažnije događaje iz dosadašnjeg razvoja HIZ-a te daje niz faktografskih činjenica. To je temeljna prednost ove monografije.

Ustrojstvo rukopisa je logično na razini odabranih poglavlja. Ne postoje dileme da li se neka od poglavlja mogu načiniti i drugačije.

3.5. Usklađenost nazivlja i lingvistički standardi

Hrvatsko nazivlje u informatičkoj i sličnoj literaturi jest jedan od većih problema, budući da praksa bitno prethodi lingvističkim standardima. No, njih je i vrlo teško uspostaviti, jer nekritičko ili nepotrebno nametanje hrvatskih izvora pod svaku cijenu, praksa teško ili nikako ne prihvaća. S tog stajališta u monografiji se ne pojavljuju neki problemi.

3.6. Interes javnosti

Monografija je prvenstveno namijenjena članovima HIZ-a, njenim pripadnicima, članicama, udrugama i forumima. Međutim, ona može isto tako biti interesantna informatičkoj i poslovnoj populaciji, te studentima, osobito informatičkih usmjerenja. Također, ova monografija može biti zanimljivo štivo i za druge čitatelje koje zanima problematika razvoja informatičke djelatnosti u RH, promatrana kroz dugogodišnju aktivnost HIZ-a. Posebno bih preporučio da ju koriste i donositelji odluka u gospodarstvu i javnom sektoru, kada odlučuju o ovom području.

3.7. Ocjena društvene potrebe i opravdanost izdavanja monografije

Već je rečeno da na hrvatskom ili nekom drugom jeziku ne postoji literatura o strukovnom djelovanju informatičke profesije. Postoje prigodne monografije nekih informatičkih fakulteta ili monografije koje obilježavaju obljetnice nekih stručnih skupova, ali ovo djelo ima bitno širi kontekst. Zbog toga postoji velika potreba da se ovo djelo publicira.

4. Prijedlog recenzenta

Na osnovi pregledanog teksta predlažem da se ova monografija objavi.

Zagreb, 4. travnja 2012.

Zdravko Krakar

POJMOVNIK

A

ADSL – Asymmetric digital subscriber line
AICA – Associazione italiana per l'informatica ed il calcolo distribuito
ANSI – American National Standards Institute
AOP – Automatska obrada podataka
ATES – Automated Testing and Evaluation System
ATM – Asynchronous Transfer Mode
AXE – Automatic Cross-Connection Equipment (Ericsson digital telephone)

B

BOI – Balkanska informatička olimpijada
BS – British Standard

C

CAPEX – Capital Expenditure
CARNet – Croatian Academic and Research Network
CEOI – Central-European Olympiad in Informatics
CEPIS – Council of European Professional Informatics Societies
CITA – Croatian Information Technology Association
CMM – Capability Maturity Model
CMS – Content management system
COB – Centar za obavještavanje
COCI – Croatian Open Competition in Informatics
CSS – Cascading Style Sheets

D

DA – Digital Agenda
DGP – digitalni repetitori za amaterske frekvencije
DGU – Državna geodetska uprava
DMIH – Dani mladih informatičara Hrvatske
DMS – Document management system or Data management system
DoD – Department of Defence
DORS/CLUC – Dani otvorenih računarskih sustava / Croatian's Linux User's Convention
DZM – Državni zavod za mjeriteljstvo
DZNS – Državni Zavod za Radiološku i Nuklearnu Sigurnost

E

ECDL – European Computer Driving Licence
ECDL-F – European Computer Driving Licence Foundation

ECIS – European Committee for Interoperable Systems
EOO – Europski olimpijski odbor
EOP – Elektronička obrada podataka
ERC – Elektronički računski centar
EUCIP – European Certification of Informatics Professionals

F

FER – Fakultet elektrotehnike i računarstva
FFII – Foundation for a Free Information Infrastructure
FINA – Financijska agencija
FP7 – The Seventh Framework Programme
FSFE – Free Software Foundation Europe
FUNDECYT – Foundation for the Development of Science and Technology

G

GIS – Geografski informacijski sustav
GNU – Gnu's Not Unix
GPL – General Public License
GPRS – General Packet Radio Service

H

HAKOM – Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
HANFA – Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HGK – Hrvatska gospodarska komora
HIO – Hrvatska informatička olimpijada
HIZ – Hrvatski informatički zbor
HKAIG – Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu
HKG – Hrvatska komora geodeta
HNB – Hrvatska narodna banka
HONI – Hrvatsko otvoreno natjecanje u informatici
HOO – Hrvatski olimpijski odbor
HPL – Hrvatska programerska liga
HrGIS – Hrvatski Forum za geoinformacijske sustave
HrOUG – Hrvatska udruga ORACLE korisnika
HrPUG – Hrvatski forum korisnika progress opreme
HrQA INFO – Hrvatski forum za kvalitetu u informatici
HrUSKO – Hrvatski forum SAP korisnika
HSDPA – High-Speed Downlink Packet Access
HSIN – Hrvatski savez informatičara
HTML – HyperText Markup Language